

Muğam sənətimizin Xanı...

uğurlu, şöhrətli dövrü başlayır. Onun bir xanəndə kimi yetişməsində Cabbar Qaryağdıoğlunun və Seyid Şuşinskiyə də böyük təsiri olmuşdu. O, öz müəllimlərindən “Mirzə Hüseyn segahı”, “Rast”, “Şüştər”, “Şur” kimi bir çox muğam və xalq mahnılarını öyrənib.

Xan Şuşinski Üzeyir Hacıbəyliyə başqa heç bir bəstəkarın yaradıcılığına müraciət etməyib. Deyilənə görə, Üzeyir Hacıbəyli də mahnılarını Xan Şuşinskiyə ifasında dinləməkdən xüsusi zövq almış, xüsusən də “Qaragöz”

İsfəndiyar Cavanşirovun doğum günüdür

Yeganə BAYRAMOVA

Onu Azərbaycan muğamının korifeylərindən, Qarabağ xanəndəlik məktəbinin görkəmli nümayəndələrindən biri adlandırırlar. Geniş səs diapazonu ona istər bəmdə, istərsə də zildə oxumaq imkanları verirdi. Bu gün görkəmli xanəndəmiz İsfəndiyar Aslan oğlu Cavanşirovun anadan olmasından 123 il ötür. Azərbaycan tamaşaçısı onu Xan Şuşinski adı ilə tanıdı və sevdi.

Niyə Xan Şuşinski?

İsfəndiyar Cavanşirovun Xan adlandırılmasının maraqlı tarixi var. Belə ki, hələ kiçik yaşında olarkən ustadı İslam Abdullayevlə birgə Ağdamın Novruzlu kəndində bir məclisdə iştirak edirmişlər. İslam Abdullayevin xahişi ilə ev yiyəsi qrammofonu qurur və Təbrizli Əbülhəsən xanın ifasında “Kürd Şahnazi” muğamını dinləyirlər. Məclisdə olanların heyranlıqla qulaq asdığını gören İslam Abdullayev üzünü yeniyetmə İsfəndiyara tutaraq, bəlkə sən də “Kürd Şahnazi” oxuyasan deyir. Ustadının sözünü yerə salmayan İsfəndiyar muğamı elə bir şövqlə, daha zildən ifa edir. Onun bu ifasına heyran qalan bütün məclis əhli alqışlarla qışqırır: “Əsl xan elə bu imiş ki”. İslam Abdullayev şagirdinə xeyir-dua verərək: “Bu gündən sən oldun Xan”, - deyir.

Beləliklə, Azərbaycan muğam sənətinin Xanı - Xan Şuşinski yaradıcılığının

mahnısını.

Havalansın Xanın səsi...

Dahi sənətkarın səsi, ifası elm-sənət adamlarının, yazıçı və şairlərin də diqqət mərkəzində olub. Onun yaradıcılıq dünyası şairlərimizin ilham obyektinə çevrilmişdir. Onlar sənətkara şeirlər qoşur, əsərlərində onu yad edirdilər.

Görkəmli şair Səməd Vurğun Xan Şuşinskiyə füsunkar sənətini, nadir səsinə dərinləndirib duyub sevmişdi, hətta özünü məşhur “Azərbaycan” şeirində bunu məhəbbətlə tərənnüm etmişdi:

*Könlüm keçir Qarabağdan,
Gah bu dağdan, gah o dağdan.
Axşam üstü qoy uzaqdan,
Havalansın Xanın səsi,
Qarabağın şikəstəsi...*

Səhnədən də Xan kimi getdi!

Xan Şuşinski ölümünə 10 il qalmış heç vaxt əlinə qaval alıb bircə ağız belə oxumur və təbii ki, səhnəyə çıxmır. Bu, Azərbaycanın mədəniyyət tarixində vaxtında səhnədən getməyin ən ağayana nümunəsi hesab olunur. Dahi sənətkarın səsinin yadigarı kimi günümüzə cəmi 240 dəqiqəlik lent yazısı gəlib çatıb. Muğam sənətimizin korifeyi 1979-cu ildə vəfat edib və Bakı şəhərindəki II Fəxrə Xiyabanda dəfn edilib. Dünyaya çox xanlar gəldi-getdi. Lakin bircə Xan qaldı! O da muğam sənətimizin xanıdır...